

خانواده‌های مشکل‌دار، دانش‌آموزان پریشان

حدود 13 میلیون دانش‌آموز هر روز کیف و کتاب برمی‌دارند و راهی مدرسه می‌شوند، در حیاط چرخی می‌زنند و ساعتی گوش به درس معلم می‌سپارند، بعد هم که مدرسه تعطیل می‌شود...

حدود 13 میلیون دانش‌آموز هر روز کیف و کتاب برمی‌دارند و راهی مدرسه می‌شوند، در حیاط چرخی می‌زنند و ساعتی گوش به درس معلم می‌سپارند، بعد هم که مدرسه تعطیل می‌شود هرکدام می‌روند پی کارشان بی‌آن‌که معلوم شود دقیقا ته ذهنشان چه دغدغه‌ای است. دلنگرانی و دلشوره، ترس و اضطراب و حس ناامنی هرکدام ممکن است به جان دانش‌آموزی بیفتد که بظاهر، آرام پشت میز و نیمکت‌های مدرسه نشسته و چشم دوخته به دهان معلم؛ خودش اینجاست و دلش جای دیگر است. تصویر خانواده‌های مشکل‌دار، دانش‌آموزان پریشان

وضع که وخیم‌تر باشد و دانش‌آموز پریشان‌تر، می‌شود مصداقی از گفته‌های اخیر نادر منصور کیایی، مدیرکل دفتر مراقبت در برابر آسیب‌های اجتماعی وزارت آموزش و پرورش؛ وضعی که بچه‌ها را می‌کشاند به سمت مصرف سیگار و قلیان، ارتباط با جنس مخالف یا کتک‌کاری در کوی و برزن؛ به سمت این سه رفتار که به گفته او همه‌گیرترین رفتارهای پرخطر نوجوانان است.

هفته تربیت اسلامی نزدیک است و شنبه‌ای که می‌آید نخستین روز آن؛ حالا هفته تربیت و روز امور تربیتی مانده و این آسیب‌ها که مخل تربیت‌اند و مانعی برای شکوفایی.

دیروز حمیدرضا کفاش، معاون پرورشی و فرهنگی وزیر آموزش و پرورش به بهانه این روز در جمع خبرنگاران حاضر شد و طوماری از کرده‌های مثبت وزارتخانه در حوزه پرورشی را شرح داد؛ فهرستی بلندبالا که نشان می‌داد سال 94، بیش از چهار میلیون دانش‌آموز در فعالیت‌های قرآن، عترت و نماز حضور فعال داشته‌اند، عده‌ای‌شان در 650 دارالقرآن به عنوان نخبه قرآنی جمع شده‌اند و تعلیم دیده‌اند و شش میلیون دانش‌آموز نیز در طرح امام‌شناسی، کتاب‌هایی را خوانده‌اند که محتوایشان سبک زندگی ائمه است.

اعزام 1200 دانش‌آموز اهل مناطق مرزی به اردو، زیارت 12 هزار دانش‌آموز دختر دوم دبیرستانی در مشهد و اعزام 580 هزار نفر نیز به اردوهای راهیان نور گوشه‌ای از این فهرست عریض و طویل بود.

اما اینها همه به جای خود، چون خبرنگاران دنبال دغدغه‌ها بودند؛ دنبال دانش‌آموزانی که گفته می‌شود اهل دود هستند و کنجکاو مصرف مواد؛ دانش‌آموزانی که شاید تعدادشان زیاد نباشد، اما انعکاس حضورشان بزرگ است و پرننگ.

حمیدرضا کفاش البته خبرنگاری که دغدغه‌اش در این حوزه را در قالب یک سوال قاب گرفت به دفتر مراقبت از آسیب‌های اجتماعی و معاونت سلامت وزارتخانه ارجاع داد، خودش نیز توضیحی کوتاه را چاشنی کرد و گفت نیازی نیست این قبیل مسائل رسانه‌ای شود نه که اهالی رسانه محرم نباشند، بلکه به این دلیل که اطلاعات مربوط به دانش‌آموزان و رصد روانشناختی آنها در مدارس محرمانه است.

او همچنین توضیح داد: مشاوران مدارس تا آنجا که بتوانند مشکلات رفتاری دانش‌آموزان را در مدرسه با جار و جنجال و خبر کردن خانواده‌ها حل می‌کنند، اما اگر لازم باشد، دانش‌آموزان مشکل‌دار، آسیب‌دیده یا در معرض آسیب را به هسته‌های مشاوره در استان‌ها و شهرستان‌ها ارجاع می‌دهند و اگر نیاز شد، موارد نادر را برای درمان به خارج از نظام آموزشی هدایت می‌کنند.

دغدغه‌های دانش‌آموزان و کمبود مشاور

تکمیل پرونده الکترونیک مشاوره برای سه میلیون دانش‌آموز دوره متوسطه اول و دوم خبری بود که معاون پرورشی و فرهنگی آموزش و پرورش دیروز در قالب اقدامات مثبت وزارتخانه گنجانده و اضافه کرد این پرونده‌ها با هدف شناسایی آسیب‌ها و انجام زودهنگام مداخلات تشکیل شده، اما بحث که به اینجا رسید باب یک چالش باز شد؛ همان موضوع قدیمی و همیشگی کمبود مشاور در مدارس.

طبق آمار کفاش، هم‌اکنون تنها 17 هزار و 500 مشاور در مدارس حضور دارند؛ رقمی که وقتی شانه به شانه آمار مدارس ایران که 105 هزار باب است گذاشته می‌شود، کوچکی‌اش حسابی به چشم می‌آید.

کفاش این کوچکی آمار را تأیید کرد و پذیرفت با وضع مطلوب فاصله زیادی دارد، اما تأکید کرد این تعداد مشاور تا جایی که بتوانند امورات دانش‌آموزان و مشکلاتشان را رتق و فتق می‌کنند اما عمده‌ترین مشکلات دانش‌آموزان و بزرگ‌ترین دغدغه‌های ذهنی آنها چیست؟ این سوال یکی از خبرنگاران از معاون وزیر در نشست دیروز بود که کفاش در توضیح، ذهن‌ها را برد به سمت خانواده‌ها؛ به سمت خانواده‌های مشکل‌دار و متزلزل به خاطر طلاق، اعتیاد، مشغله‌های زندگی ماشینی و فقر شدید.

او تشریح کرد، بیشتر مشکلات تربیتی در مدارس ناشی از فضای نامناسب خانواده‌هاست؛ کانون‌های سستی که عامل بروز مشکلات اخلاقی و اجتماعی در بچه‌ها می‌شوند.

این حقیقت جامعه ماست، بخش تلخی از واقعیت که حضور مشاوران در مدارس می‌تواند مرهمی بر آن باشد، اما مدارس از این بابت در مضیقه شدید به سر می‌برند و ظاهراً قرار نیست این مشکل تا آینده‌ای نزدیک حل شود، چون آموزش و پرورش مجوز استخدام نیرو ندارد؛ این گفته حمیدرضا کفاش است.

محیط پرخطر است و نیاز به مشاور، مُبرم

اگر دردی داریم و فکری که ما را می‌گزد درون‌مان ننگه داریم، عمیق‌تر می‌شود و می‌شود زخمی کهنه که یا سر باز می‌کند و ما و پیرامون‌مان را می‌آزارد یا اگر بسته بماند می‌شود، خوره جانمان. در هر دو حال ما آدم مشکل‌داری هستیم، انسانی محروم از بهداشت روانی. اما اگر مشاور مجرب و کارآزموده باشد، اجازه نمی‌دهد کار به اینجا برسد، او دستمان را می‌گیرد و بلند می‌کند.

دکتر مریم شهیدی‌نژاد، مشاور و روان‌شناس به همین دلایل در گفت‌وگو با ما بر ضرورت حضور مشاوران کاربرد در مدارس تأکید می‌کند و دست می‌گذارد بر مدارس ابتدایی و راهنمایی که به علت حساس بودن سن کودکی و نوجوانی، نیازشان به مشاور بیشتر است.

به گفته او، دانش‌آموزان در دوره راهنمایی معمولاً دچار تعارض با خانواده یا متمایل به جنس مخالف می‌شوند و دانش‌آموزان ابتدایی گرفتار اختلالات یادگیری و بیش‌فعالی که در همه این موارد مشاور می‌تواند گره‌گشا باشد؛ از این بابت که قادر است احساس امنیت از دست رفته را به آنها برگرداند و آرامش را جایگزین تشویش کند. شهیدی‌نژاد تأکید می‌کند: مطالب درسی را فقط می‌توان در یک ذهن آرام و مسلح به احساس امنیت جای داد.

جامعه ما محیطی پرخطر دارد، مملو از انواع آسیب‌ها، حالا هم که آموزش و پرورش تأیید می‌کند خانواده‌های مشکل‌دار نیز مزید بر علت شده‌اند و به جان روان دانش‌آموزان افتاده‌اند. این یعنی آرامش تا چه اندازه مورد نیاز است و کسی که بتواند به برقراری آرامش و امنیت کمک کند تا چه حد کیمیاست.

مریم خباز - جامعه